

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDIC SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

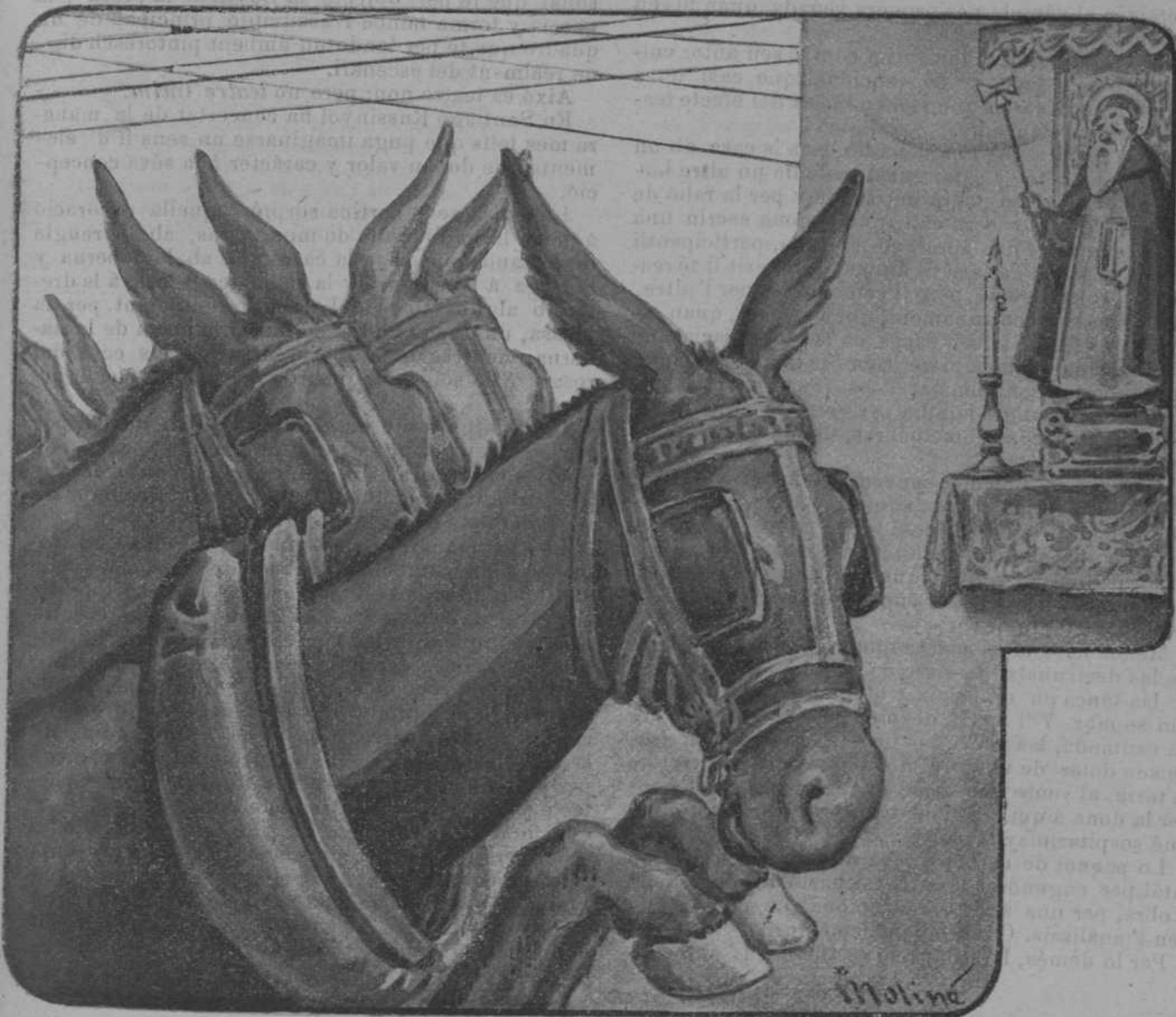
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba - Puerto Rico, y Extranjer, 5

LA PREGARIA DEL DÍA

—Gloriós Sant Antón, ja que ab aixó del tranvía elèctrich ens quedarem al carrer, ¡busquéunos una bona colocació que 'ns permeti guanyarnos las garrofas!

CRONICA

Lo *Teatre intim* va humanisantse. Pel camí que ha emprés en la serie de funcions que va comensar dilluns al *Lírich*, crech que no tardará molt en perdre aquell misteriós reserva que s' havia imposat per distingirse.

Volia poca gent... dos ó tres filas á lo mes, perque parlava en veu baixa com un penitent quan se confessa. Las llums de la platea, apagadas, perque 'l reculliment sigués mes complet y mes viu el contrast ab la escena, degudament illuminada. Aixís va representarse per primera volta 'l drama *Silenci* de 'n Gual.

Mes dilluns ja fou distint. Dilluns el teatro estava mitj plé: 'ls espectadors ocupavan deu ó dotze filas de butacas y un bon número de palcos, y si bé s' abaixaren els llums, no quedá la sala completament á las foscas. Qui s' hi quedá en tot cas durant la representació de *Silenci* sigueren els espectadors que no trobaren lloch en las primeras filas.

Lo drama de 'n Gual no comporta la emissió de una veu robusta quan se dirigeix al públich perque se 'n enteri. Passa al escenari y allí s' queda, en la intimitat de las taulas y la decoració. És una obra opaca, somorta, sense vibració. És tota ella un pianíssim.

Y á pesar de tot el públich del dilluns la vejé ab respecte y ab agrado.

•••
No he de modificar un punt l' opinió que 'm va mereixer al véurela per primera vegada, quan lo seu estreno.

Será aquell drama tan íntim com el seu autor vulga; pero no es menos convencional que casi todas las obras ordinarias que van en busca del efecte teatral per tots els medis.

Aixís resulta que una dona honesta 's casa ab un bon xicot, ab tot y estar enamorada de un altre home, ab el qual no podrá anirse may per la ralió de que exerceix el sacerdocí. Aquella dona escriu una serie de cartas á una amiga seva íntima, participantli l' estat especial de la seva ánima. Al marit li té respecte y consideració, pero 'l seu amor es per l' altre. Aixís li escriu continuament, quan se casa, quan segueix resignada al seu espós en sas desgracias de fortuna, fins quan es mare. Sempre la mateixa nota, sempre igual confidencia. Poca feyna havia de tenir aquella mare de familia per escriure aquella serie de cartas comprometedoras, de una monotonía desesperant.

Aquí radica 'l primer convencionalisme.

La destinataria guarda aquellas cartas, que ja devían comensar á férseli pesadas. Y no sols las guarda, sino que sentintse malalta de mort las retorna en un paquet á l' amiga que las va expedir, ab perill de que 'l marit las hi copi y se 'n enteri.

¿Es aixó natural?

Menos natural es encare que la esposa al rébrelas no las destrueixi desseguida. No ho fa; al contrari: las tanca en un calaix y allá las olvida. Per últim se mor. Y 'l marit, després del enterro de la dona estimada, las troba, las llegeix, y 's sent en mitj de son dolor de viudo, l' home mes desventurat de la terra, al veure que sigué enganyat de pensament per la dona á qui tant idolatrava, y de la qual no pogué sospitar may tal falsia.

Lo paquet de cartas arriba donchs al seu destino fatal per engendrar l' unica situació dramática de l' obra, per una serie d' evolucions que no resisteixen l' análisis. Convencionalisme pur.

Per lo demés, la producció es tímida. L' autor re-

fuig l' únich conflicte que podria tenir interés dramátich, si 'l marit arribés á penetrar clarament, lo que sense pecar de maliciós, mitj penetra 'l públich desseguida, aixó es: qu' era 'l capellá 'l galán dels pensaments de la difunta, y fins que corresponia al seu afecte. Veritat que aixó podria escandalisar á certa gent timorata, pero l' obra perdria 'l carácter anodí que avuy la distingeix, y tal vegada la mitja-sombra entre la qual se desrolla, se iluminaria ab lo llampech de la passió, que fa vibrar los cors y té altres atractius que la presentació de certs quadros, que tenen mes de pictórichs que d' escénichs.

Pero tal volta diria algú:—Aixó no es el *Teatre intim*.

* * *

¿Y qué?

Pertany acás á n' aquest teatre á la sordina y de calculada concentració l' obra de 'n Santiago Russinyol: *L' alegría que passa?* May de la vida.

No será si 's vol un drama, pero ningú negará que 's desborda del escenari ab son esclat de llum, color y moviment. Es la condensació de una idea poética y simbólica; es el contrast de la vida ensopida y rutinaria de un poble arreconat entre montanyas y atravesat per una carretera y la presencia alegre de una caravana de saltimbanquis. L' aspiració de la dona bohemía, cansada de vagar pel mon y que voldria trobar la pau y la tranquilítat á la sombra de una teulada amiga, y l' aspiració del jove que se 'n enamora sobtadament y que desitjaria seguir-la y compartir ab ella la vida aventurera y errabunda, forma 'l nus de una concepció molt personal que té per objecte la lluyta de la prosa y la poesia y forma també l' assumpto principal de un quadro que te per fondo un ambient pintoresch digne realment del escenari.

Aixó es teatro nou; pero no *teatre intim*.

En Santiago Russinyol ha concertat de la manera mes felís que puga imaginarse un sens fi d' elements que donan valor y carácter á la seva concepció.

Ja al alsarse la cortina sorprén aquella decoració á plena llum ab fondo de montanyas, ab lo rengle de plátanos que orlan la carretera, ab la taberna y la farga á l' esquerra y la románica iglesia á la dreta, ab alguns tipos del poble gandulejant per la plassa, un d' ells fent el solitari á la porta de la taberna, mentres de la iglesia 'n surten els ecos del rosari. Alló sol es un quadro viu, de un efecte poderós.

Los contorns van marcantse, á mida que 'ls tipos parlan, ab un llenguatge exhuberant de locucions é imatjes pintorescas. Es lo llenguatge mateix del poble enriquit per la imaginació galana y fecunda de un humorista de primera forsa.

Lo cant mandrós dels forjadors, seguit de un animat vals que anuncia l' arribada del carromato dels saltimbanquis, la bellugadissa de la gent que 'ls surt al pas, forman escenas de una intensitat y de una vida, que may havíam vist en lo teatro. Lo públich, en massa, va rompre en un formidable aplauso.

Després, las cómicas arengas del pallasso; á continuació 'l colóqui entre la bohemía y el jove que ab ella voldria anarse'n fugint de la monotonía de la vida del poble, colóqui interromput bruscamment per l' home de la forsa bruta: tot desseguit, l' espectáculo y la capta, y l' entrega de la pesseta pel jove enamorat, y 'l moviment de dignitat ab que ella la rebat pera terra y la indignació de tots els presents y la fugida del carro apedregat y xiulat pels vehíns... y per fi, la soletat ensopida y trista en que torna á quedar tot, á penas ha passat aquell esclat de bulliciosa alegría, tot aixó constitueix una se-

rie de quadros encisadors, de una extraordinaria intensitat d'efecte.

Havíam llegit l'obra: l'estimavam en molt, com totes las que produheix el geni personal de 'n Santiago Russinyol, pero no creyam, ni imaginar podíam que posada sobre l'escena pogués adquirir el reals que tant ens va sorprendre.

Es una producció de un nou género: ne diríam una ópera, en part cantada y parlada 'l resto. D' ópera es ben bé l' assumpto; pero sense aquellas carinclonadas, sense aquells peus forsats á que 'ns té acostumats el género líric. La inspirada música de 'n Morera, exhuberant de color, y reduhida á petites ilustracions de orquesta, á alguns corals y á una hermosa cansó de carácter popular, está perfectament fosa dintre del assumpto. La *mise en scene* y 'l moviment de la comparsaria es lo que no s'ha vist may en cap teatro, á lo menos aquí á Espanya. L'execució per part de tots los actors, irreprotxable.

L'obra marca un nou camí als autors, als directores d'escena y sobre tot á las empresas.

Y sería á fé, una viva llástima, que havent nascut tan vigorosa quedés estancada en las *intimitats* del *Teatre íntim*.

P. DEL O.

À UN QUE VOL SER POETA

¡Oh mortal infelís que ab malas trassas te proposas fer versos sense solta exposante á que rebis cada volta de tots els senmanaris grans carbassas!

No malgastis el temps que ab aixó passas que la Gloria á n' á tú tampoch t' escolta; pensa que molts, y es cosa ja resolta, fins hi han sentat de bojos bonas plassas.

No sigas seballot. Mes si es que 't tira l'afany de figurá y sé alguna cosa t'ho dich aquí en secret; trenca la lira y pósat á plagiar en vers y en prosa, que aquell que es bon *plagiari*, sens embrassos pot arribá... á que algú li rompi 'ls nassos!

J. STARANSA.

TOTS OCUPATS!

Lo carter acaba de portarme una carta.

¿Una carta? Mes que aixó; un poema de dol y de llágrimas, un crit inmens de desesperació y d'amargura.

Sembla escrita ab tinta, pero ho está ab sanch: sas lletas respiran baf de mort y portan á la memoria las tétricas alineacions dels cementiris.

Es d' un infelís presoner, un dels dotze mil cautius que l' Aguinaldo guarda á Filipinas.

L' últim párrafo condensa 'l pensament de la carta.

«Ja que tothom ens abandona, fes tú lo que puguis. De las figuras oficials no n' esperém res. Si en alguna cosa confiém encare, es en las iniciativas particulars. Traballa, agita l' opinió, remou cel y terra, ves si trobas algú que 's compadeixi de nosaltres. Parla á las senyoras piadosas, als homes serios, á la joventut ilustrada; dígals que aquí, á milers de lleguas de la patria, hi ha un remat, un verdader remat d' espanyols afamats, despullats, consumits per tota mena de miserias, que mesos há esperan una ma compassiva que 'ls arrenqui del abisme que implacablement els va engolint.»

Convé no perdre temps. Ell mateix me dona la pauta de las gestions que poden ferse: las senyoras piadosas, los homes serios, la joventut ilustrada...

Comensarém per las senyoras piadosas.

¿Quína será la primera? Qualsevol. Tractantse de fer bé, no hi ha d' haver preferencias ni categorías.

—Bonas tardes: ¿la senyora?

—No está visible: s' acaba de vestir.

—Es que 's tracta d' una cosa tan urgent!... ¿No podria dirli que...?

—Impossible: ha de sortir per anar á Sant Jaume, y té 'ls minuts contats.

—¿Per anar á Sant Jaume?

—No hi ha una sola senyora distingida que deixi d' anarhi. ¿No ho ha sentit dir?

—¿Qué h'...

—Un rovena molt suntuosa y molt lluhida, de di... a la butlla?

—¿A quin' hora surten?

L' ARBRE

LA FESTA DE LA PLANTACIÓ

—Plantéu, plantéu, fillets, que aixís contribuïu á la prosperitat de la nació.

LA FESTA DE LA DESTRUCCIÓ

—Tallém, tallém, company, que 'ls alegrets vehins diuen que no volen arbres.

DISCUSIÓ CONJUGAL

—Bé, en resumidas cuentas, ¿pot saberse per qué ballas?
—Per fer lo que diu el ditxo: som al ball... y hem de ballar.

—Tart: consideri que hi ha cant, oracions, meditació y un sermó molt eloqüent en que 's ponderan las excelencias de la butlla y 'ls grans beneficis que l'ánima 'n reporta. —

Per aquest cantó no farém res. Quan las prácticass religiosass s' anteposan á tots els debers, es inútil parlar de presoners abandonats que imploran auxili.

Tocarém el cor dels homes serios. Aquí 'n tenim un.

—¿Voldria ferme 'l favor d' escoltar quatre paraulas?

—Ay! Ni quatre, ni tres, ni dugas, ni cap. Estich preocupadíssim.

—¿N' hi passa alguna?

—¡Y tall!... Aquesta ditxosa fusió de 'n Silvela y en Polavieja... ¿Li sembla si donará resultat?

—No ho sé: l' objecte de la meua visita...

—Basta, no continúhi: mentres aixó d' aquesta fusió no quedi ben clar y deslindat, no estich per visitas, ni per objectes, ni per res.

—Me permeto ferli present que l' assumpto que

m' obliga á venir á molestarlo, es de tal índole que...

—Sigui de la índole que sigui, m' es igual. ¡La fusió, la verdadera y leal fusió d' aquestos dos elements es lo que convindria!...

—¿Qué n' opina vosté d' aixó?

—¿Cap ahónt s' inclina?

—¿Jo? Cap á la porta —
Está vist: tampoch hi ha que refiársen dels homes serios. Han clavat els ulls á Madrid, y no hi ha forsa humana que 'ls fassi mirar en direcció á Filipinas.

Queda per fortuna la *gent nova*, la joventut ilustrada, la esperansa de la patria, los que ab la palanca de sa ferma voluntat poden remoure obstacles y convertir en palpables realitats lo que avuy no son mes que vagas aspiracions.

—¿Hi es el jove?

—Ha sortit.

—Si esperantlo no hagués de molestar...

—Es que tardará molt; probablemente fins demá á la matí a la.

—¿Saben ahónt ha anat?

—Prou! Al ball de máscaras del Liceo. Avuy es lo primer de la temporada, y ja comprén vosté que no era cosa de deixar-lo perdre.

—Naturalment!...

—Segons ell ha dit, se proposa divertir-se á tot drap. Hi ha anat ab alguns amichs, y sembla que tenen palco y bona provisió de xampany.

—Sent aixís, tant se valdrá que...

—Digui: ¿qué li volta?

—Res. res; deixémlo ballar ara qu' es jove... —

¡Pobres presoners de Fi-

lipinas!

¿Qué li dich ara al infelís que m' ha enviat la carta?

¿Que aviat, que dintre de poch, que un día d' aquestos?...

Dur es el trance, pero no 'm queda altre recurs que pintarli 'l quadro ab los colors de la veritat.

Suco la ploma y li escrich:

«Seguint las tevas indicacions, hi procurat veure
»á las senyorass piadosass, als homes serios y á la
»joventut ilustrada.

»Los meus esforços han sigut estérils.

»Las senyorass piadosass están ocupadas ab la propaganda de la butlla.

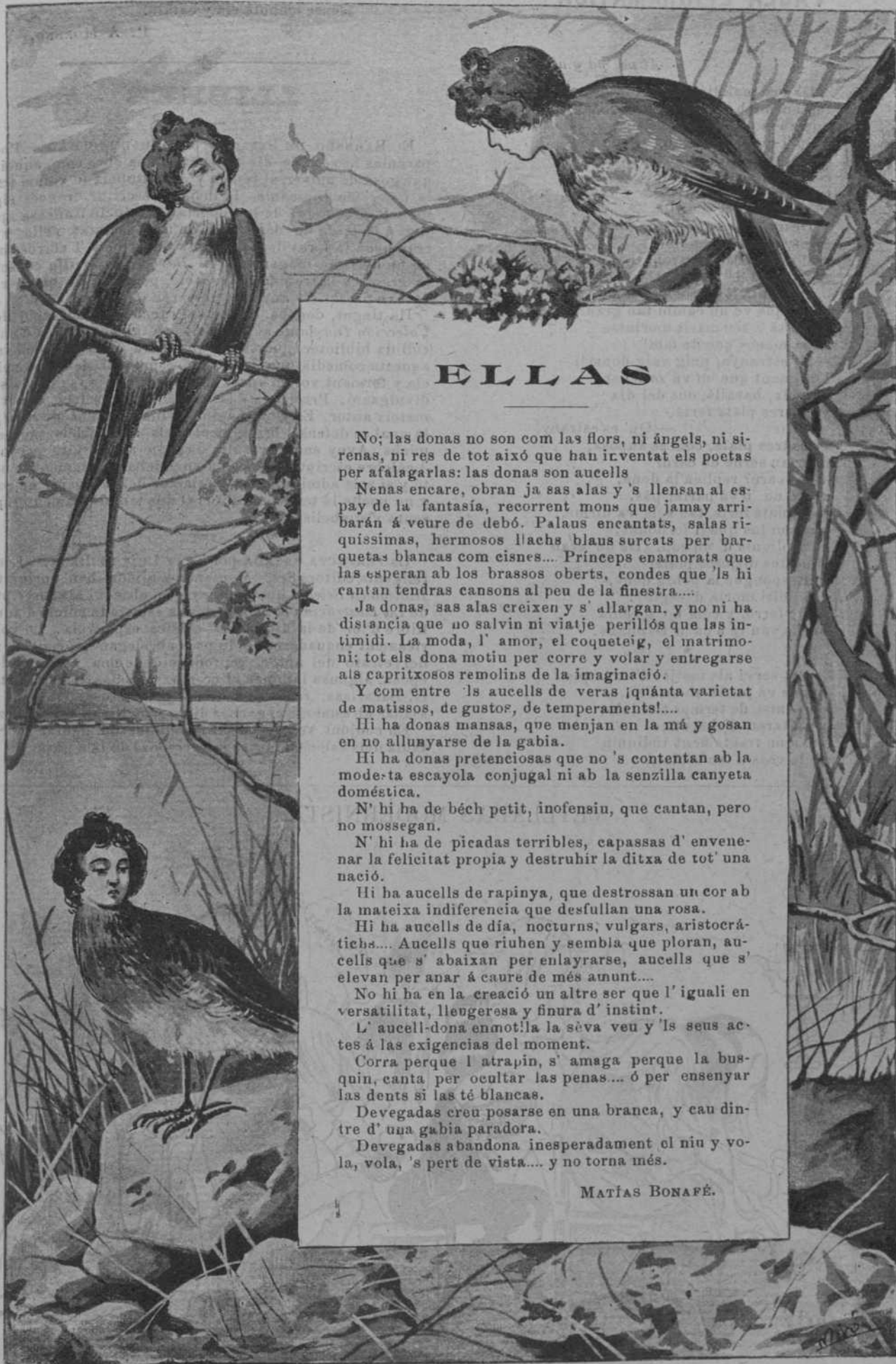
»Los homes serios, ab l' aliansa Silvela-Polavieja.

»Y la joventut ilustrada ab los balls de máscaras.

»¿Puch dirtho mes clar?»

A. MARCH.

ELLAS

No; las donas no son com las flors, ni àngels, ni sirenas, ni res de tot aixó que han inventat els poetas per afalagarlas: las donas son aucells

Nenas encare, obran ja sas alas y 's llessan al espay de la fantasia, recurrent mons que jamay arribarán á veure de debó. Palaus encantats, salas riquissimas, hermosos llachs blaus surcats per barquetas blancas com cisnes... Prínceps enamorats que las esperan ab los brassos oberts, condes que 'ls hi cantan tendras cansons al peu de la finestra....

Ja donas, sas alas creixen y s' allargan, y no ni ha distancia que no salvin ni viatge perillós que las intimidi. La moda, l' amor, el coqueteig, el matrimoni; tot els dona motiu per corre y volar y entregarse als capritxosos remolins de la imaginació.

Y com entre 'ls aucells de veras ¡quánta varietat de matissos, de gustos, de temperaments!...

Hi ha donas mansas, que menjan en la má y gosan en no allunyarse de la gabia.

Hi ha donas pretenciosas que no 's contentan ab la modesta escayola conjugal ni ab la senzilla canyeta doméstica.

N' hi ha de béch petit, inofensiu, que cantan, pero no mossegan.

N' hi ha de picadas terribles, capassas d' envenenar la felicitat propia y destruir la ditxa de tot' una nació.

Hi ha aucells de rapinya, que destrossan un cor ab la mateixa indiferencia que desfullan una rosa.

Hi ha aucells de dia, nocturns, vulgars, aristocráticos... Aucells que riuen y sembla que ploran, aucells que s' abaixan per enlayrarse, aucells que s' elevan per anar á caure de més amunt....

No hi ha en la creació un altre ser que l' iguali en versatilitat, lleugeresa y finura d' instint.

L' aucell-dona enmotlla la seva veu y 'ls seus actes á las exigencias del moment.

Corra perque l' atrapin, s' amaga perque la busquin, canta per ocultar las penas... ó per ensenyar las dents si las té blancas.

Devegadas creu posarse en una branca, y cau dintre d' una gabia paradora.

Devegadas abandona inesperadament el niu y vola, 's pert de vista.... y no torna més.

MATÍAS BONAFÉ.

FAULA EPIGRAMÀTICA

qu' ho fassin com diu l' adagi:
sense embuts clà y catalá.

P. A MORENO.

Al pá, pá y al vi, vi:

D' una malaltia forta
tañ anémich quedá en Pau
que ab molts remeys no podia
ferlo 'l metje reforsar.
—No hi ha mes, digué á la esposa,
convé aliment abundant:
tres plats forts, mitj dia y vespre,
vi, peix, ous y bacallá.
Després de passats sis dias,
torná á casa del malalt
y al pobre Pau vá trobarne ...
¡mitj mort de debilitat!
Preguntá 'l metje á la dona:
—¿A que vé un cambi tan gran?
¡Si está 'l séu marit morintse
nada menos que de fam!
—M' estranya, puig vaig donarli
l' aliment que 'm vá ordenar
de peix, bacallá, ous del dia
y 'ls tres plats forts.

—¡Qu' es estrany!

¿Los tres plats, com se suposa,
deurían serne de carn?
—De carn? replicá la dona,
vosté no 'n vá parlar pás,
tres plats forts, tan sols va dirme,
que son los que li he donat.
—Esplicuis d' un cop. ¿De qu' eran
aquestos ditjosos plats?
Respongué la pobra dona,
casi mitj morta d' esglay:
—De ferro, y com no 'n tenia
me 'ls van fé á ca 'n Damians.

Pot servi als metjes d' exemple
lo que vá passá ab en Pau,
deixantse de termes técnichs
y evitarán disbarats;
quan un tractament indiquin
en la casa d' un malalt,

LLIBRES

EL BARBERO DE SEVILLA por BEAUMARCHAIS.—Pocas paraulas havém de dir respecte á una obra com aqueixa, que gosa de universal renom y constituheix lo volúm 62 de la *Colección Diamante*. I' insigne escritor francés sigué un dels precursors de la immortal revolució francesa aportant á la tasca de demolició de una societat vella y corrompuda la forsa de un enginy superior y 'l corrossiu de un humorisme inagotable. El *Barbero de Sevilla* conserva la gracia y la frescura de creació, podentse dir que per ell no han passat els anys, ni passarán els sigles.

Ha tingut, donchs, una idea excelent la direcció de la *Colección Diamante* al inclurlo en tan económic com escullida biblioteca, tant mes quant era molt raro trobar de aquesta comedia una traducció espanyola feta á conciencia y formant volúm apart de manera que 's faciliti la seva divulgació. Precedeix á la comedia, 'l prólech escrit pel mateix autor. Es una página brillant, plena de sprit, en la qual se defensa briosamente dels atachs dels seus enemics. Avuy encare resulta de gran actualitat, perque si 'l célebre escritor francés d' enemichs propiament ja no 'n té y si sols admiradors entusiastas del seu geni, ne conta y no pochs la tendencia liberal que tan dignament representa y simbolisa.

LA PERFECTA CASADA por FRAY LUÍS DE LEÓN.—Los inteligentes editores Srs. Montaner y Simón han enriquecido la *Biblioteca Selecta* que publican en obsequio als suscriptores de *La Ilustración artística* ab una esmerada edició d'aquest llibre d' or de la literatura clásica espanyola. Lo volúm ricament enquadernat é imprés ab elegancia, conté á més del retrato del autor, reproducció de una estampa de l' época, algunas láminas al cromo, degudas al hábil artista G. Bacarissas, resident á Roma y numerosas vinyetas trassadas ab esmero pel garbós dibuixant Nicanor Vázquez.

En conjunt resulta un llibre digne de figurar sobre la taula dels salons de totas las personas de bon gust.

VETLLADAS MODERNISTAS

CONCURRENCIA HABITUAL.

(Croquis pres del natural.)

EFEMERIDES DE LA HISTORIA DEL COMERCIO Y DE LA INDUSTRIA por D. J. FITER É INGLÉS.—Tots los días del any están conmemorats en aquest llibre per un fet important, ja nacional ja extranger referent á la Industria y al Comers, desenvolupat ab gran riquesa de datos y detalls, que avaloran la erudició del seu autor. Es una especie de breviar de l'activitat humana en dos de sos rams materials més importants.

MIS AMORES (Cuentos y baladas) por TRINIDADE COELLO.—Traducció del portugués, per RAFAEL ALTAMIRA.—Il·lustracions de LUÍS GARCÍA SAMPEDRO.—La literatura portuguesa, germana de las espanyolas, per sa procedencia peninsular es á penes coneguda en lo nostre pais. Y no obstant hi ha á Portugal un gran número d'escriptors de mérit positiu, entre 'ls quals ocupa un lloch distingit en *Trinidad Coello*.—Tanca aquesta obra un gran interés, una agradable amenitat y una vivesa d'istil encantadora. Ha prestat donchs un bon servey á las lletres peninsulars, l'editor Sr. Gili, al incloure-la en la seva selecta *Colección elzevir ilustrada*, de la qual forma part lo volúm XVI.

MIS MUJERES.—*Notas intimas*, per S. GOMILA.—Colecció de narracions escrites ab desenfado y soltura per un autor que sab a'ont te la ma dreta. Agotada la primera edició de aquest llibre, s'ha publicat la segona, la qual está perfectament ilustrada ab bonichs dibuixos y adornos de Carrasco. Es lo Sr. Gomila—y ab aquest llibre ho demostra—un dels autors catalans que cultivan ab més profit la literatura castellana. Totas sas narracions se llegeixen ab gust, traslluhintse ben bé que han sigut viscudas, ab lo qual, y ab lo carácter personal que ofereixen, se demostra que mereixen lo sub-títol de *Notas intimas*, ab que han sigut donadas á l'estampa.

RATA SABIA.

L' HIPÓCRITA

—Jo sé que las estrellas son falsas maravellas y sé qu' es la ventura estel del dematí; qu' aquell que la procura apila grans de sorra....

—¿Y tú, donchs?
—Déixabo corra, jo no parlo per mí.

—Jo sé que 'l fill del vici s' arrasta á un precipici; que la virtut reporta estimació á desdí; y aixó que 'l vici 'l porta l' amor moltes vegadas.

—¿Y tú, donchs?
—¡Bé! ¡M' agradas! jo no parlo per mí.

—Jo sé que hi ha en la vida febradas d' or sens mida; que 'l que ambiciós s' hi enreda se fa un home mesquí. Y aixó que la moneda ja ditxa no acapara.

—¿Y tú, donchs?
—Ves, ves. ¿y ara? Jo no parlo per mí.

—Jo sé que las abellas nos don' la mel qu' es d' ellas; que al niu va donant forma l' aucella de bri en bri; que de virtut es norma lo treballá ab constancia.

—Y tú, donchs?
—¡Vaya una ansia! Jo no parlo per mí.

—Jo sé que 'l qu' aparenta lo que no sent ni esmenta mereix sols lo despreci, qu' hipócrita es al fi; pero el mon es tam neci qu' encare 'l pren per sabi.

—¿Y tú, donchs?
—Que s' acabi. jo no parlo per mí.

ANGEL RIUS VIDAL.

ÍNTIMA

Fa alguns anys que mon destí va portarme al gran jardí del amor, y d' una rosa vaig sentirme enamorat.... ¿Qui enamorarse no gosa d' una rosa en son esclat?

Mes, quan creixent mon desfici vulguí cullirla, 'l judici (qu' era d' allí 'l ja' diné) —¡Que hi han espinas!—va dirme: y ¡ay! que ferit vaig sentirme y crech que no curaré....

Desde llavors la ferida d' aquella espina malehida

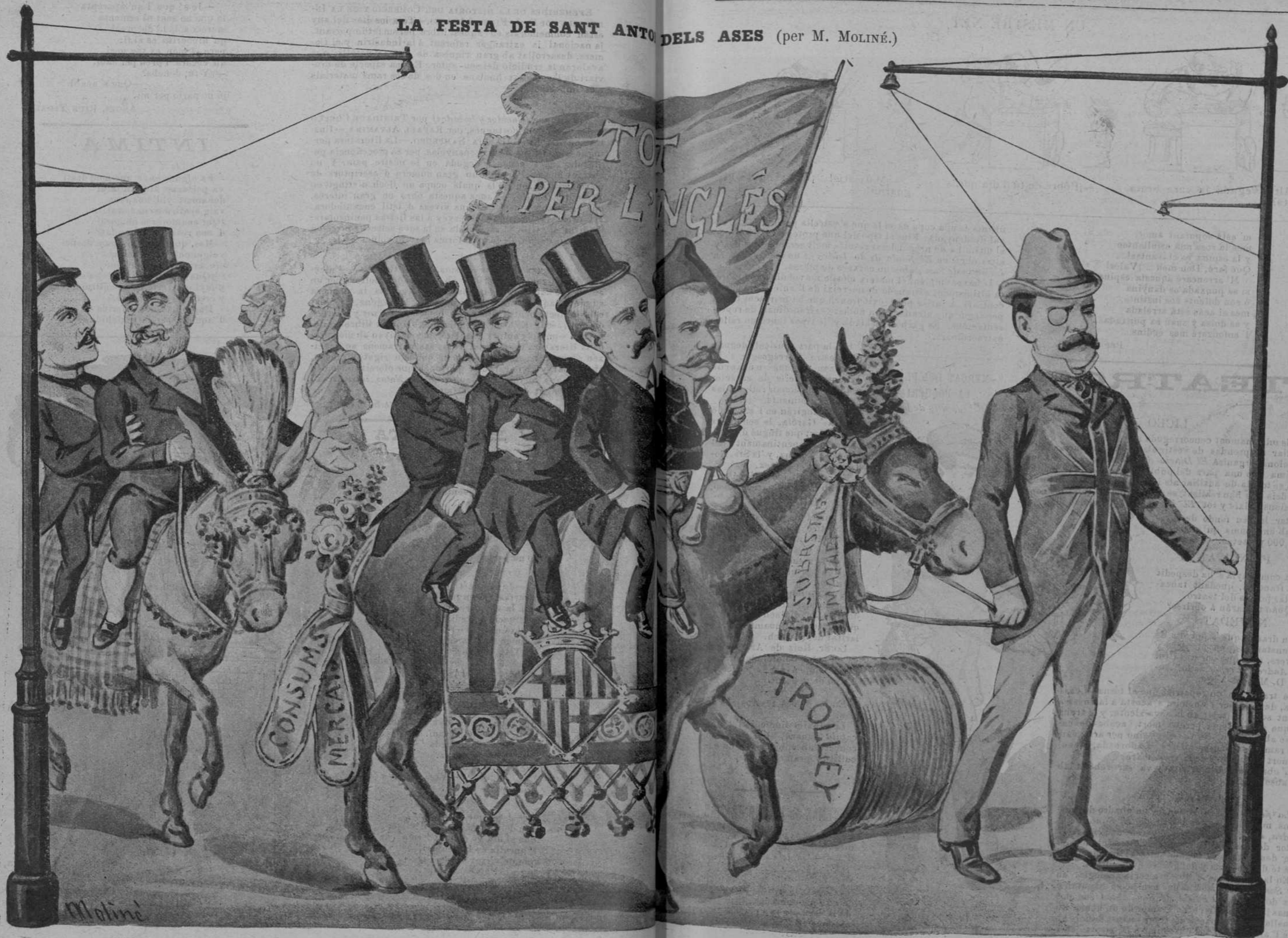
LAS FIGURAS
DEL
SALÓ
DE SANT JOAN

—Ciudadans, aixó ja es massa, aixó ja no pot anar... ¿Hasta las pobras estatuas heu de veni' á desarmar?

LA FESTA DE SANT ANTON DELS ASES (per M. MOLINÉ.)

-Portémlos á benehir, e bé ho necessitan

UN MESTRE NET

—¿Altra vegada la cara bruta de tinta?

—¡Pobre de tú 'l día que....

—¡Malviatje!... ¡Ara sí que m' hi guarnit!

m' está sopurant amor;
mes la rosa aná esfullantse
y la espina va clavantse!...
Qué faré, Deu meu ... ¡Valor!
M' arrencaré aquesta espina
si sa punxada es danyina
ó son dolents sos instints;
mes si acás está arrelada
y es dolça y suau sa punxada....
l' enfonzaré mes endins....

PEP LLAUNÉ.

última es una copa de vi la que s' estrella per má de la rival desdenyada. Fins el tipo del que protegeix l' amor que al últim ha de preponderar resulta molt semblant en una y altra obra: en *El Santo de la Isidra* es un ataconador, en *La fiesta de San Antón* un cotxero de plassa.

L' haver empleat el mateix motillo no vol dir que l' obra últimament estrenada desmereixi de l' anterior, molt al contrari. A jutjar per l' éxit franch que ha merescut tenim per segur que alcansará un número extraordinari de representacions. Es garbosa, salada y 'ls tipos tenen un relleu extraordinari.

TEATROS

LICEO

Sols mitjanament concorreguda se vejé la funció que per auxiliari ab prendas de vestir als repatriats que arriban á Barcelona, organisá *El Diario del Comercio*. Es una viva llástima que una part del públich, se mostri tan apática, quan se tracta de ausiliar als infelissos que pels dolorosos sacrificis que han realisat, se fan dignes de todas las consideracions. Aixis y tot *El Diario del Comercio* lográ aumentar lo seu fondo de ausilio ab una suma qu' excedeix de 3,000 pessetas.

PRINCIPAL

La companyia s' ha despedit á la francesa, quedant tanca-das las portas del teatro.
¿Cuán tornarán á obrirse?

NOVEDATS

Un drama, que 's pot dir de circumstancias, en un acte y en vers, es el que porta 'l titul de *Andrés el repatriado*. Autor: D. Manuel Vigo.

Se tracta de un repatriat que al tornar á casa seva, devorat per l' anèmia, s' acosta á la finestra ahont solía festejar ab la seva xicota, y 's troba ab que aquesta que 'l creya mort, acaba de casarse ab un altre. No te temps sino per arrencarli 'l ram de tarongina ab que va adornada, y caure mort als brassos de la seva mare.

L' obra está ben escrita y va ser rebuda ab aplauso.

CATALUNYA

La fiesta de San Antón es un quadro de costums madrilenyas per l' istil de *El Santo de la Isidra*, alegre, mogut y exhuberant de gracia. L' autor de una y altra obra es lo Sr. Arniches, el que demostra una vegada més el coneixement que té de l' escena y del género que cultiva.

En las dos obras s' observa certa analogia: en *El Santo de la Isidra* dos homes se disputan á una dona; en *La Fiesta de San Antón* son dos donas las que 's disputan l' amor de un home. En aquella, un dels enamorats romp un test de flocs ab que l' altre tracta de obsequiar á la xicota; en l'

MERCAT DEL PLÁ DE LA BOQUERIA

(En las nits de ball.)

—¡Senyor y Senyora, compro y vench!

En la part musical, deguda al mestre Torregrossa s' hi destacan alguns números afuents y fáciles de carácter popular que donan relleu á las escenas culminants.

Se distingiren en l' execució la Sra. García, la senyoreta Fernández, que tingué d' encarregar-se repentinament del paper de Regina, y 'ls Srs. Rodríguez y Fernández.

En resúm: l' obra sigué rebuda ab extraordinari aplauso.

GRAN-VIA

El cartel de aquest afortunat teatro conta ab una nova producció molt agradable y que s' ha vist acullida ab éxit. Tal es la comedia de 'n Ramos Carrión, titulada: *El espejo del alma*.

A un assumpto original, reuneix un desarrollo ben conduhit y un diálech xispejant, qu' escita continuament l' hilaritat del públich.

Lo Sr. Ruiz de Arana, qu' es un actor cómic de primera, desempeñá á la perfecció 'l tipo de gaperut.

En los demás teatros res de nou.

Lo próxim diamenje l' *Orfèd catalá* donará al *Lirich* un concert, ab subjecció á un es-cullit programa.

N. N. N.

SISTEMAS de LLEGIR DRAMAS

y de donarhi opinió, inventats per una empresa d' un teatro dels més aprop.

S' agafa (á tall de recepta) lo millor apuntador de la casa, de veu clara que tinga bonas nocions

MOSSA DE CAFÉ

—Francament ¿veritat que servim millor nosaltres que 'ls homes?

de ortografia y bé sápigam
conèixer tot lo que son
punts y comas y altres signos
propis de puntuació
y distingeixi si l'obra
está escrita en versos ó
en prosa, encare que 'ls falti
ó sobri als versos un tros
y sia prosa ramplona
la que hi ha empleat l'autor.
S'hi ajuntan dos empresaris,
no hi fa res que sian borts
de llegir y escriure, mentres
en números ben rodons
sápigam sumá 'ls *morenos*
y restarne 'ls gastos tots
que tenen, pera conèixer
després de la operació
lo que 'ls queda de ganancia
pera repartirs'ho ab goig.

No importa que l'un no entengui
y l'altre menos, d'aixó
que se'n diu literatura,
¿de qué 'ls vindrá! ¡no es destorb!
Podrá l'un saber si es agre
aspre, suau, fort ó dol
lo vi y sabrá també l'altre
guanyarse alguns patacons
coneixent las martingalas
dels *primistas*... Aixó sols
els hi dona ciencia y molta
pera saber quins autors
son que han de tirar el carro
(y dispensin la expressió)
de la regional escena,
partintse Espanya en regions.

Un cop junts los empresaris
ab lo dit apuntador,
se fican dintre d'un quarto,
que pot ser també un rebost,
seuhen voltant una taula
ben repapats en sillons
y prenent qualsevol obra
de las que hi ha á previsió,
l'apuntadó diu lo títol,
los actes, nom del autor,
los personatjes que hi jugan,
si passa en sala ó en bosch,
y emprén la primera escena,
comensament de l'acció.

La cantarella monótona
y seguida del lector;
l'interés ab que l'escoltan
los empresaris tots dos
y l'escalfor que 'l gas llenca
per tota l'habitació,
va ensopint á n'els que escoltan
ab tan dolsas emocions
qué prompte los ulls se 'ls clouhen,
plegan las mans ab fervor
y assintint á lo que 'ls conta
lo consuenta, sens repós,
fan que si ab el cap, á voltas
afeginthi un que altre ronch.

Sempre atent en la lectura
va seguint l'apuntador,
y quan al últim arriba
perque no hi ha més racció
de versos, ab un crit trenca
dels dos oyents lo repós,
y si l'autor li es simpátich
ó be'n té rebuts favors,
ó s' troba de bona lluna,
diu: ¡Aixó va bé! y 'ls dos
per no fe un paper d'estrassa
també diuhen—¡Aixó es bo!
ó s' ho retxassan si es que l'altre
exclama—¡Aixó no va! y prou.

Aquest es un dels sistemas
més antichs y més remots,
pro l'altre que avuy practican
es més fácil y millor
perque no té la molestia
de reunirse en sessió

VENTADA

—Aguántat el barret, noya, que si 'l vent se te 'l emporta, tardarás días á poguer compráten un altre.

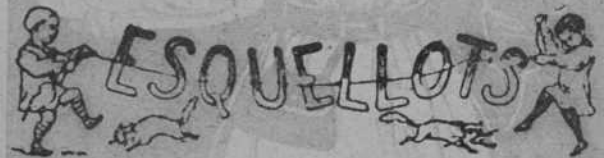
y poden sos empresaris
dormi al llit si tenen son.
Ara van prenent las obras
y las posan á recó
y quan alguna 'n presenta
lo metje, l' acreedor,
lo sastre, lo cadirayre,
lo mateix fill d' un actor
dels que treballan per cessa
dels de la empresa, llavors
s' agafa l' obra, no 's mira
ni 's llegeix, pero de cop,
se 'n treuen papers, s' enseja,
se posa en titul ben gros
al cartell, y si treu barba
es Sant Antón, y si no
aixís mateix pot ben serne
la més pura Concepció.

Y 'l públich, ¡qué importa 'l públich!
ab la *claque* ja n' hi ha preu;
puig la gent pren lo que 'ls donan
sia esperpento ó bunyol,
dihent després que 'l teatro
va per terra, poch favor
fent als autors de qui prenen
y posan las produccions.

Seguint aquests dos sistemas
se forman inertals noms
de gent que inunda 'l teatro
d' obras dignas de garrot
y ningú sab d' abont lo treuen
lo batisme d' escriptors.

• Avuy lo teatro s' assembla
á la politica en tot
y hasta crech y no m' enganyo
que igual qu' en las eleccions
hi domina en *Pantorilles*
á fora y dintre 'l teló.

ROSA BLANCA NEGRE.

Aquells hermosos jardins de la Plassa de Tetuan han sigut brutalment destrossats per ordre del Ajuntament. Los arbres y matas qu' eran ja frondosos han sigut arrasats, sense consideració á lo que 'ls jardins valian ni á lo que costavan, sense tenir en compte tampoch que servían de punt d' esbarjo á numerosos vehíns de aquella barriada, al hivern, á l' hora del sol, y al istiu á l' hora de la fresca.

Lo que no volgueren fer los arcaldes anteriors, comensant pel Sr. Coll y Pujol ho ha realisat en un dir Jesús el Sr. Griera. ¡Vaya un *Pagés* ens ha sortit mes enemich de la vegetació!....

La fat'era de la línea recta, monótona característica del Ensanche, ha preponderat sobre l' adorno y embelliment de una plassa espayosa, que de aquesta feta quedarà convertida en un nou encreuament de dos vias, com els demés de la ciutat nova.

Sembla que á donar satisfacció als propietaris de la part alta y de la dreta del Passeig de Sant Joan ha obehit la destrucció dels jardins. Perque ells deyan:—Ab la plassa ocupada per las plantacions, sembla que las nostras fincas estigan separadas del restant de la ciutat.

Una ilusió com un' altra qualsevol, y una rahó de peu de banch com molts de las que á Barcelona

acaban per imposarse. Un motiu idèntich podrian alegar els propietaris del Carrer de Sicília per exigir la desaparició del Parch.

Sempre l'interés particular se sobreposa aquí a la pública conveniència.

[Bonica manera té l'Ajuntament de demostrar la séva serietat! Per una part s'adhereix a la festa del arbre qu'está organisant el Sr. Puig y Valls, y per altra part destrueix las plantacions frondosas que adornavan un dels sitis més apropósit de la ciutat nova!

Aixó es una anomalia... y una *animalla*, las dos en una pessa.

La idea de crear una *Associació de la Premsa barcelonesa* será tan bona com vulguin; pero la manera de realisarla que han posat en planta 'ls séus organisadors ja no resulta tan conforme en lo nostre humil concepte. Avants de posar un nom en candidatura, sembla que havian de contar previamente ab lo beneplácit del interessat. Si ho haguessen fet, ens haurian estalviat la feyna de renunciar com renunciém a una de las vicepresidencias ab que ha sigut favorecut lo nostre semanari.

La Premsa de Barcelona es un orga desafinada. Quantas vegadas s'ha intentat ferla sonar, organisant una Associació, 'l pensament ha fracassat de una manera llastimosa. Y com no creyém que al actual projecte haja de cábreli millor sort que als precedents, aquest es el motiu que 'ns posa a n'el cas de renunciar al honor que se 'ns volgué dispensar, y que d'haverse'ns consultat previamente, no hauriam aceptat de cao manera.

Avuy com avuy, hem de fer com el personatge de Ibsen: «Anant sols ens considerém mes forts que may.»

Algúns periódichs donan compte de la professió de una monja en lo convent de la Concepció.

Y consignan al final de la ressenya que 'ls padrins y parents de la professa «terminado el acto, obsequiaron con un banquete en el *Hotel Continental* a los concurrentes a la ceremonia.»

Com si s'tractés de una boda, encare que aquí la novia estigués impossibilitada de assistirhi.

Ara falta sols que després del ápat s'armi una mica de ballaruga, y la festa será complerta.

Un altre signe dels temps.

Lo Papa Lleó XIII ha disposat la instalació de la llum eléctrica en totas las dependencias del Vaticá.

Si aixó es una demostració palpable de que la re-

ligió católica no está renyida ni molt menos ab los avensos de la civilisació moderna, no desconfío de veure introduhir las maravellas de l'electricitat en las iglesias.

Tindrém llum eléctrica, en lloch de ciris, diguin lo que vulguin els cerers, y entre ells el rector de la Bonanova que ja está fent la competencia als industrials de aquell barri.

Y fins crech que veurém lo fonógrafo instalat en la Catedra del Esperit Sant, descargolant sermons célebres, digan lo que vulgan els predicadors adozenats y de quarto al rengle.

En aquestas cosas, lo gran qué es comensar, y Lleó XIII ha comensat ja per casa séva.

UN QUE HO SAB

Quan s'es prou espavilat,
ni que 'ls fassi viure,
un taco ben manejat
pot donar per viure.

Es un escándol.

A l'estátua de Roger de Llúria, erigida en lo Saló de Sant Joan, li han robat l'espasa.

A l'estátua de 'n Rafel de Casanova, próxima al Arch de Triunfo també li han robat la séva.

Y a la del pintor Viladomat li han fet tonedissos els pinzells, quedantse no mes que ab la paleta, com un fadrí barber qualsevol, ab la bacina y sense bronja.

Res té d'estrany qu'en vista del atreviment dels lladres y de la falta de vigilancia dels agents de l'autoritat, aquellas tres figuras s'hajan quedat fetas tres estátuas.

Passant l'altre dia ab un amich per l'extrém del carrer de Sant Pere mes alt, me senyalá una botiga de caixas de mort oberta enfront de la parroquia, dihentme:

—Fixis en aquell rétol.

Vaix fixarm'hi y vaig veure que deya: «FUNERARIA NACIONAL.»

Ara comprench perque 'l Sr. Samaranch, duenyo de aquella funeraria está tan afectat ab la política.

Desitja servir a la nació, quan aquesta necessiti la

caixa.

Llegeixo en *La Veu del Vallés*, que 'l nostre bon amich Ximeno Planas que porta ja un any y mitj de desterro en la vila de San Celoni ab motiu del procés conegut per *La Suripanta* «ha sigut acariçiat ab novas citacions judiciales, una diligencia d'embarch en sa pobra casa y altres requisits per l'istil.»

«Tot aixó—afegeix—ha sigut fet en mérits de un dels motius juridichs dimanat de aquella célebre causa y a petició de la representació de aquell conegut en lo camp de las lletras ab lo ben aplicat distintiu del *etern plagiarí*.»

Consolis l'amich Ximeno, pensant que com avuy

al etern plagiari ningú li representa cap obra, ab una cosa ó altra s' ha d' entretenir per matá 'l temps.

Mort com á autor dramátich, ha de ressucitar com á perseguidor implacable de qui va matarlo.

A ca'n Parés hi ha un quadro brodat, reproduhint *La rendició de Granada* de 'n Pradilla.

Es autora del mateix la Sra. Narváez, y demostra ab ell que té mes paciència, que 'l general del mateix apellido, 'l qual la perdía prompte, y s' hi feya desseguida á cops de sabre.

***

L' obra de la Sra. Narváez es un *tour de force*, en quant á l' execució. Pero artísticament constitueix una verdadera temeritat. Lo brodat y la pintura al oli tenen el seu camp d' acció propi, y cap necessitat hi ha de que l' un invadeixi 'l terreny de l' altre.

Sobre aquest particular deya un pintor:

—No puch mirar la Rendició de Granada feta ab l' agulla. La lluhentor de la seda 'm fá mal d' ulls. Prefereixo examinarla per la banda de darrera.

Y tenia rahó: vist pel revers lo brodat de la senyora Narváez presenta una taca no tan primorosa com pel dret, pero molt mes artística.

Deya l' altre día *El Diluvi*:

«Hoy vuelve á encargarse de la Alcaldía nuestro inolvidable *Pagés I. Que le sea la poltrona ligera.*»

Aixó vol dir qu' en lloch de descansar el Pagés sobre la poltrona, la poltrona descansa sobre 'l Pagés. O si no ¿á qué vindria 'l desitj de que no li pesi?

Nostre estimat company Mariano Foix, ha organitzat en lo Saló de *La Vanguardia* una exhibició composta de alguns dels seus dibuixos.

L' amicitat que 'ns uneix ab lo benivolgut artista, que ab tanta freqüència y de una manera tan notable y tan personal ilustra las páginas de LA ESQUELLA, 'ns veda fernes eco de la impresió agradable que l' exposició produheix entre 'l públich numerós que aquests días la visita.

Deibler, el butxí de París, després de mes de trenta anys de serveys actius, durant los quals ha lograt reunir una fortuna que Déu n' hi doret, ha demanat el retiro, disposat á passar tranquilament els últims días de la seva existencia.

Un periódich francès diu que dedicarà una part del temps ocios que li quedarà á redactar las sévas Memorias.

Y afegeix ab molta gracia:—«¿Qué s' hi farà!... Quan un home s' acostuma á *traballar de cap!*...»

He rebut una circular del mestre compositor Enrich Morera, preconsant lo seu sistema d' ensenyansa de la técnica musical, segons lo que va exposar en una conferencia, donada en lo local d' *Catalunya nova*, la nit del 19 del passat desembre.

«Convé mes que tot—diu—que s' afranqueixni de una vegada de *aquest caciquisme artístich* qu' encare exerceix la colla de mestres de aquí etc., etc.»

No faltarà qui admiri la decisió de 'n Morera, al llansarse de una manera tan resolta al cultiu del *contrapunt*.

Del *contrapunt* ab els mestres de aquí.

El día de Sant Silvestre, un amich meu sortia de un teatro ahont se cultiva 'l género xich, cinch minuts avants de caure las dotze.

—May dirias per qué me n' hi anat?—ya preguntar.

—Qu sé jo—li vaig respondre.

—Senzillament, perque no vull que l' entrada d' any nou 'm sorprengui escoltant bestiesas.

Cassat á la quarta plana de un periódich americá: «Una senyoreta, filla de una excelent familia molt relacionada en la bona societat, dona lliçons de cortesia y d' etiqueta, als joves de carácter tímido y de poch mon. Consells als enamorats sobre la millor manera de festejar: ensenya á estimarse y ferse estimar en sis lliçons, teoria y práctica. Preus módichs.»

TRENCA-CAPS

XARADA

Es aliment ma primera,
ma segona es musical:
moltas voltas la cuynera
necessita la total.

MIQUETAS.

TRENCA-CLOSCAS

ADELA MENAT
CARDONA

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas lo títol de una comedia de màgia.

NEN GUIRNALDA.

ROMBO

.....
.....
.....
.....
.....

Primera ratlla vertical y horisontal; consonant.—Segona: prenda de vestir per dona.—Tercera: carrer de Barcelona.—Quarta: nom de dona.—Quinta: un dulce.—Sexta: part d' aucell.—Séptima: vocal.

SISKET D. PAILA.

BALDUFA NUMÈRICA

3 4 —Pronom.
7 3 —
7 5 2 6 3 7 —Un aucell.
1 2 3 4 5 6 7 —Nom de dona.
7 5 2 3 3 7 —Util per cusir.
3 3 7 5 7 —En cert mal n' hi ha.
5 7 3 3 —Animal de ploma.
7 3 7 —Organo de animal de ploma.
3 7 —Article.
1 —Vocal.

PERPET PANXETA.

GEROGLIFICH

K I P
S A G A S T A
B A L
a a a a
I

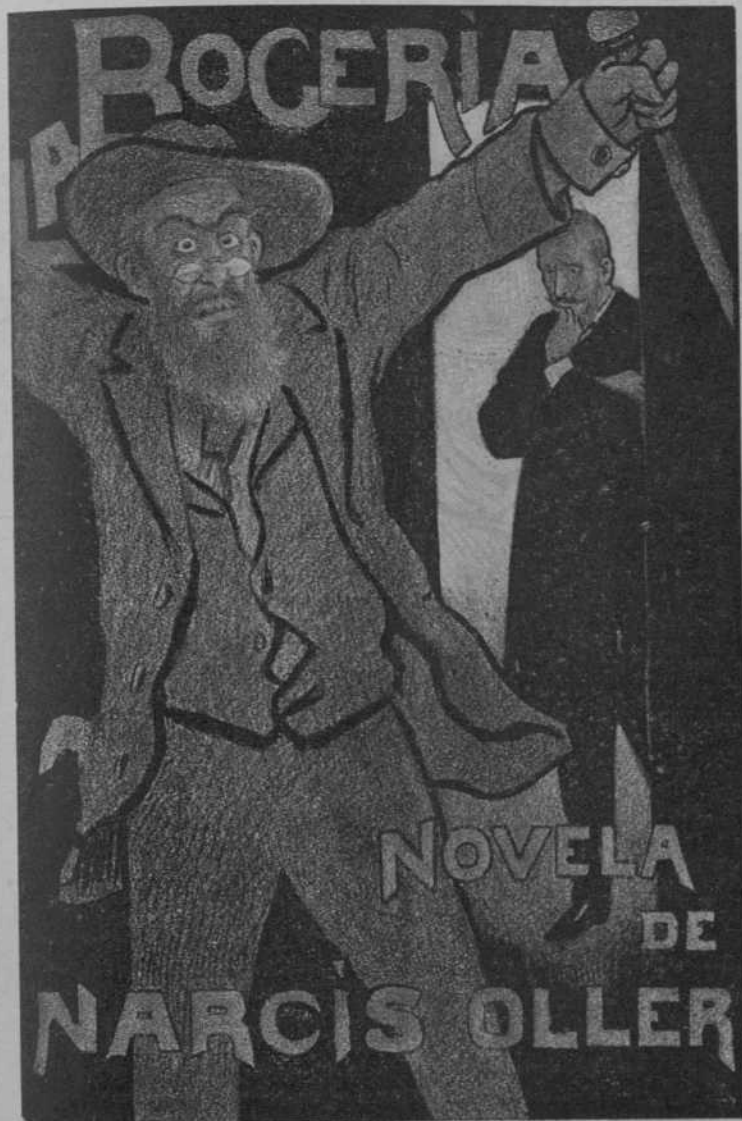
EMILIO SUNYÉ.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

* Obra nova *

Facsimil del cartell anunciador.

LA BOGERIA

Novela de costums

DEL NOSTRE TEMPS

ORIGINAL DEL NOTABLE ESCRIPTOR

NARCÍS OLLER

Un elegantíssim tomo en octau

Preu: 3 pessetas

Se ven á can López y á las principals
librerías de Barcelona y d' Espanya.

Acaba de salir: obra de JULIO VERNE

EL SOBERBIO ORINOCO

Tres cuadernos ~~~~~ Ptas. 3.

EL BARBERO DE SEVILLA

Tomo 62 de la

COLECCIÓN DIAMANTE

El-gante cubierta al cromo. Ptas. 0'50.

EL MUNDO RIENDO

Gracias y desgracias, chistes y sandeces, epigramas y necesidades, cuentos é historias, redundancias y laconismos, problemas y claridades, anuncios, apotegmas, despropósitos, malicias y otras cosas que no son nada de lo dicho.

POR EL INSIGNE ESCRIPTOR ROBERTO ROBERT.

OBRA ILUSTRADA POR EL MALOGRADO TOMÁS PADRÓ.

Un tomo en 4.º de más de 700 páginas, Ptas. 12'50.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuu, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certifiést. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

«DE AQUELLOS POLVOS...»

— Sent qué crida aquest xicot? L'última hora....
 — Si, ja pot cridar! Desde aquell destet de las pissarras, en materia d'últimas horas no més crech en las 12 de la nit.